

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

15 januari 2018

WETSVOORSTEL

**houdende wijziging van artikel 203ter van het
Burgerlijk Wetboek, teneinde een machtiging
tot het ontvangen van onderhoudsbijdragen
in te stellen**

(ingediend door
de heer Christian Brotcorne c.s.)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

15 janvier 2018

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 203ter du Code civil,
visant à instaurer une délégation
de sommes en cas de
contribution alimentaire**

(déposée par
M. Christian Brotcorne et consorts)

SAMENVATTING

Onderhoudsgerechtigden krijgen al te vaak met financiële moeilijkheden te kampen doordat de onderhoudsplichtige in gebreke blijft. Wanneer een vonnis de betaling van de onderhoudsbijdragen ten gunste van de kinderen beveelt, heeft de schuldeiser van het onbetaalde onderhoudsgeld vandaag niet de mogelijkheid om de inkomsten van de in gebreke blijvende schuldenaar te ontvangen. Behoudens uitzonderingen voorzien de overeenkomsten inzake onderhoudsbijdragen niet in een dergelijke regeling.

Slechts zelden vragen onderhoudsgerechtigden via de rechtbank een ontvangstmachtiging, hoewel die mogelijkheid bestaat krachtens artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek. Veeleer dan enige procedure in te stellen, richten ze zich tot de DAVO, die daardoor overbevraagd is.

Om dit probleem op te lossen, strekt dit wetsvoorstel ertoe dat elk vonnis dat de betaling van een onderhoudsbijdrage beveelt, moet voorzien in een ontvangstmachtiging ten gunste van de onderhoudsgerechtigde in geval van niet-betaling, onder voorbehoud van de eventuele toepassing van een antimisbruikbepaling.

RÉSUMÉ

Les créanciers d'aliments sont trop souvent en difficultés financières du fait de défauts de paiement des contributions alimentaires. Actuellement, les jugements ordonnant le paiement de contributions alimentaires au profit des enfants ne permettent pas au créancier d'aliments impayés de percevoir les revenus du débiteur défaillant. Les conventions relatives aux contributions alimentaires ne prévoient pas un tel mécanisme, sauf exceptions.

Rares sont les créanciers d'aliments qui demandent en justice une telle autorisation de perception prévue pourtant à l'article 203ter du Code civil. Ils se tournent avant toute autre procédure vers le SECAL qui est maintenant débordé.

Pour remédier à ce problème, la proposition de loi prévoit que tout jugement ordonnant le paiement d'une contribution alimentaire devra prévoir une autorisation de perception au profit du créancier d'aliments en cas de non-paiement, sous réserve de l'application éventuelle d'une disposition anti-abus.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	:	centre démocrate Humaniste
VB	:	Vlaams Belang
PTB-GO!	:	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture
DéFI	:	Démocrate Fédéraliste Indépendant
PP	:	Parti Populaire
Vuye&Wouters	:	Vuye&Wouters

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 54 0000/000:	Parlementair document van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV:	Beknopt Verslag
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 54 0000/000:	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral
CRABV:	Compte Rendu Analytique
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

De publicaties worden uitsluitend gedrukt op FSC gecertificeerd papier

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Les publications sont imprimées exclusivement sur du papier certifié FSC

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Situatieschets

Onderhoudsgerechtigden ondervinden vaak grote moeilijkheden om hun schuldvorderingen ingelost te zien, vooral wanneer het gaat om onderhoudsbijdragen voor de kinderen van een feitelijk gescheiden of uit de echt gescheiden paar.

Om de verschuldigde geldbedragen te vorderen bestaan reeds meerdere instrumenten:

— het bij de wet van 19 maart 2010¹ ingevoegde artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de rechter de schuldeiser kan machtigen de inkomsten van de schuldenaar te ontvangen, indien wordt vastgesteld dat in de loop van één kalenderjaar twee of meerdere (al dan niet opeenvolgende) maandelijkse betalingen niet werden uitgevoerd;

— daarnaast kan de DAVO (de Dienst voor alimentatievorderingen van de FOD Financiën) onder bepaalde voorwaarden voorschotten op het aan de kinderen verschuldigde onderhoudsgeld betalen, wanneer de onderhoudsplichtige ouder zijn onderhoudsschuld niet betaalt.

Krachtens artikel 1321 van het Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd bij de voornoemde wet van 19 maart 2010, is de rechter verplicht om bij het vonnis dat de onderhoudsbijdrage beveelt te wijzen op de mogelijkheid een beroep te doen op de DAVO.

Paragraaf 3 van datzelfde artikel 1321 van het Gerechtelijk Wetboek werd recent aangevuld door de wet van 21 juli 2017², waardoor de familierechter voortaan de plicht heeft om er bij elk vonnis van veroordeling op te wijzen dat de schuldeiser de familierechter om een machtiging kan verzoeken tot het ontvangen van de inkomsten van de schuldenaar.

¹ Wet van 19 maart 2010 tot bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen.

² Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek wat betreft de vermelding in vonnissen betreffende de vaststelling van een onderhoudsbijdrage, van de mogelijkheid tot machtiging van de schuldeiser om aan de onderhoudsplichtige verschuldigde geldsommen te ontvangen, *Parl. St.*, Kamer van volksvertegenwoordigers, zittingsperiode 2016-2017, DOC 54 2472/005.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. État de la situation

Les créanciers d'aliments sont souvent confrontés à de grandes difficultés pour percevoir leurs créances, surtout lorsqu'il s'agit de contributions alimentaires pour les enfants d'un couple séparé ou divorcé.

Pour récupérer ces créances, plusieurs instruments existent déjà:

— l'article 203ter du Code civil, inséré par la loi du 19 mars 2010¹, prévoit que le juge peut autoriser la perception de revenus du débiteur lorsque le non-paiement de deux ou plusieurs mensualités (même non consécutives) a été constaté durant une même année civile;

— d'autre part, le SECAL (service des créances alimentaires dépendant du SPF Finances) peut octroyer des avances sur les pensions alimentaires pour les enfants dans les cas où le parent-débiteur alimentaire ne s'acquitte pas de sa dette, moyennant certaines conditions.

L'article 1321 du Code judiciaire, tel que modifié par la loi du 19 mars 2010 précitée, oblige le juge à faire part de la possibilité de faire appel au SECAL dans le jugement de condamnation à la contribution alimentaire.

Dernièrement, la loi du 21 juillet 2017² a complété le paragraphe 3 de ce même article 1321 du Code judiciaire afin d'obliger le juge de la famille d'informer, dans le jugement de condamnation, qu'il existe la possibilité de demander au juge de la famille d'autoriser la perception des revenus du débiteur.

¹ Loi du 19 mars 2010 visant à promouvoir une objectivation du calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants.

² Projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la mention, dans les jugements relatifs à la fixation d'une contribution alimentaire, de la possibilité d'autoriser le créancier à percevoir les sommes dues au débiteur d'aliments, *Doc.parl.*, Chambre des représentants, session 2016-2017, DOC 54-2472/005.

2. Ontoereikendheid van eerdere oplossingen

2.1. *Mening van de indieners*

De indieners van dit wetsvoorstel zijn van oordeel dat de recentste wetwijzigingen niet volstaan. Te veel eenoudergezinnen komen in armoede of op zijn minst in grote financiële onzekerheid terecht, doordat de onderhoudsbijdragen voor de kinderen niet worden betaald. Dat is onaanvaardbaar.

Algemeen heeft dit wetsvoorstel tot doel de eenoudergezinnen tegen armoede te behoeden.

2.2. *Ontoereikendheid van de vigerende wettelijke regels*

Eenzijds biedt de wet niet de mogelijkheid het vonnis dat de betaling van onderhoudsbijdragen voor kinderen beveelt, aan te vullen met een machtiging tot het ontvangen van de inkomsten van de onderhoudsplichtige zo die niet betaalt. Anderzijds voorzien de meeste overeenkomsten inzake onderhoudsgeld niet in een dergelijke regeling, aangezien zulks als kwetsend kan worden ervaren in een proces waarbij naar een consensus wordt gestreefd.

Bij niet-betaling belanden de meeste onderhoudsge-rechtigden dus in financiële moeilijkheden en wenden ze zich niet opnieuw tot de familierechtbank om een ontvangstmachtiging te verkrijgen. Bijgevolg doen velen onder hen meteen een beroep op de DAVO, terwijl zij de mogelijkheid hebben die in artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek vermelde ontvangstmachtiging aan te vragen. Daartoe moeten zij wel opnieuw voor de rechtbank verschijnen en verzoeken die uitvoerende maatregel op te leggen. De diensten van de DAVO vormen weliswaar een belangrijke steun – ondanks de inkomensgrens die het optreden ervan beperkt en de bureaucratie die eigen is aan de werking ervan –, maar de eerste schuldenaar van die onderhoudsbijdragen blijft wel degelijk de andere ouder die door de rechtbank tot betaling van een onderhoudsbijdrage is veroordeeld of die zich door een overeenkomst tot de betaling ervan heeft verbonden.

Wanneer de schuldenaar van de onderhoudsbijdragen werk heeft of een vervangingsinkomen geniet, is de eenvoudigste procedure nochtans dat de griffier van de rechtbank de machtiging om inkomsten te ontvangen betekent aan de schuldenaar van die inkomsten (dus aan de werkgever of aan de dienst die het vervangingsinkomen verschuldigd is). Dat is een eenvoudige

2. Caractère insuffisant des solutions déjà prévues

2.1. *Opinion des auteurs*

Les auteurs de la présente proposition de loi estiment que les dernières modifications législatives ne suffisent pas. Trop de familles monoparentales tombent dans la précarité ou à tout le moins dans une grande insécurité financière en raison du non-paiement des contributions alimentaires pour les enfants. Cette situation est inacceptable.

L'objectif général de cette proposition de loi est donc de lutter contre la précarité des familles monoparentales.

2.2. *Insuffisances des règles légales actuelles*

D'une part, la loi ne prévoit pas que les jugements ordonnant le paiement des contributions alimentaires pour enfants puissent autoriser la perception de revenus en cas de non-paiement. D'autre part, la plupart des conventions relatives aux pensions alimentaires ne prévoient pas un tel mécanisme car cette prévision peut être ressentie comme vexatoire dans un processus consensuel.

En cas de non-paiement, la plupart des créanciers d'aliments se trouvent donc en difficultés financières et ne saisissent pas à nouveau le tribunal de la famille afin d'obtenir une autorisation de perception. Par conséquent, beaucoup d'entre eux se tournent d'emblée vers le SECAL alors qu'ils peuvent solliciter cette autorisation de perception des revenus prévue à l'article 203ter du Code civil. En effet, cette demande suppose de revenir devant le tribunal pour solliciter la mesure d'exécution de la délégation de somme. Même si les services du SECAL constituent une aide importante, malgré le mécanisme de plafonnement des revenus limitant son intervention et la lourdeur administrative inhérente à son fonctionnement, le premier débiteur de ces contributions alimentaires reste bien l'autre parent, condamné par le tribunal au paiement d'une contribution alimentaire ou s'étant engagé par convention au paiement de celle-ci.

Lorsque le débiteur de contributions alimentaires est employé ou bénéficie de revenus de remplacement, la procédure la plus simple consiste pourtant en la mise en œuvre de l'autorisation de perception de revenus notifiée par le greffier du tribunal au débiteur de revenus (employeur ou organisme débiteur de revenus de remplacement). Cette procédure est facile et peu coûteuse

en goedkope procedure, die al in werking treedt in de maand die volgt op de aan de schuldenaar van de inkomsten gedane betekening.

Een zwaar administratief dossier samenstellen is daarvoor niet nodig. Voorts geldt er geen inkomensgrens, zoals bij de DAVO.

De DAVO kijkt aan tegen enorm veel aanvragen en kampt met een financiële onbalans doordat hij de bedragen niet snel genoeg bij de in gebreke blijvende schuldenaars teruggevorderd krijgt. Indien de ontvangstmachtiging ambtshalve in elk vonnis aangaande een onderhoudsbijdrage ten voordele van één of meerdere kinderen zou worden opgenomen, zou de DAVO zich dus kunnen toespitsen op de schuldenaars op wie een inkomensontvangstmachtiging onmogelijk toe te passen valt (voornamelijk de zelfstandigen).

3. In het wetsvoorstel voorgestelde oplossing

3.1. *Ambtshalve toegekende ontvangstmachtiging*

Dit wetsvoorstel strekt ertoe dat de familierechtbank, volgens de nadere regels die zij zelf vastlegt, ambtshalve een ontvangstmachtiging opneemt in het aanvankelijke vonnis tot betaling van een onderhoudsbijdrage op basis van artikel 203*bis* van het Burgerlijk Wetboek. Die ontvangstmachtiging is alleen van toepassing op de onderhoudsbijdragen die bestemd zijn voor de kinderen van de partijen.

Deze wijziging zal er dus voor zorgen dat onderhoudsgerechtigden die het moeten stellen zonder een overeenkomst die uitdrukkelijk in een ontvangstmachtiging voorziet, zich niet nogmaals tot de familierechtbank moeten wenden wanneer de onderhoudsplichtige in gebreke blijft.

3.2. *Antimisbruikbepaling*

Om te voorkomen dat de onderhoudsgerechtigde deze regeling op enige wijze misbruikt, bepaalt dit wetsvoorstel dat de familierechter bij misbruik van de regeling een sanctie kan opleggen, met name wanneer de onderhoudsplichtige:

- zich daarop beroept, en
- bewijst dat hij het onderhoudsgeld onvrijwillig of toevallig niet heeft betaald, dan wel dat die wanbetaling aan overmacht te wijten is.

De rechter zal deze sanctie (zelfs ambtshalve) opleggen. In dit geval wordt artikel 780*bis* van het Gerechtelijk Wetboek toegepast; dit artikel voorziet in een burgerlijke

et prendra effet dès le mois qui suit la notification au débiteur de revenus.

Elle ne nécessite pas la constitution d'un dossier administratif lourd et n'est pas limitée par un mécanisme de plafond de revenus, comme pour le SECAL.

Le SECAL, souvent noyé par les demandes et en déséquilibre financier par rapport aux récupérations auprès des débiteurs défaillants, pourrait donc se concentrer sur les débiteurs pour lesquels il est impossible de pratiquer une perception de revenus (il s'agit principalement des indépendants) si le mécanisme d'autorisation de perception était d'office ordonné dans tout jugement relatif à une contribution alimentaire au profit d'un ou plusieurs enfant(s).

3. Solution avancée par la proposition de loi

3.1. *Autorisation de perception accordée d'office*

La présente proposition de loi prévoit que le tribunal de la famille autorise d'office la perception des revenus, dans le jugement initial de condamnation au paiement d'une contribution alimentaire sur la base de l'article 203*bis* du Code civil, selon des modalités qu'il détermine. Cette autorisation d'office dans le jugement n'est prévue que pour les contributions alimentaires pour les enfants des parties.

La modification apportée permettra donc d'éviter aux créanciers d'aliments ne bénéficiant pas d'une convention prévoyant explicitement une autorisation de perception, de devoir saisir à nouveau le tribunal de la famille en cas de non-paiement.

3.2. *Disposition anti-abus*

La présente proposition de loi prévoit, pour éviter tout abus de la part du créancier d'aliments, une sanction pour utilisation abusive du mécanisme que le juge de la famille pourra infliger si le débiteur d'aliments:

- s'en prévaut et;
- prouve que le non-paiement de la contribution alimentaire était involontaire, fortuit, ou dû à un cas de force majeure.

Cette sanction sera imposée, même d'office, par le juge et fait application de l'article 780*bis* du Code civil, imposant une amende civile si la partie a utilisé

geldboete wanneer de partij de procedure voor “ken-
nelijk vertragende of onrechtmatige doeleinden” heeft
aangewend³.

4. Voordelen van het wetsvoorstel

Dankzij dit wetsvoorstel zal de onderhoudsgerech-
tigde het onderhoudsgeld voor kinderen sneller ontvan-
gen wanneer de onderhoudsplichtige zijn natuurlijke of
wettelijke verbintenis jegens hen niet nakomt.

Voorts biedt dit wetsvoorstel de volgende voordelen:

— er kan worden bespaard op de kosten voor de
rechtspleging en de tenuitvoerlegging van de rechterlijke
beslissingen;

— het voorkomt de overbelasting van de familie- en
de beslagrechtbanken;

— bij de DAVO zullen minder aanvragen om een
voorschot op het onderhoudsgeld worden ingediend.

Een regeling die de onderhoudsgerechtigde in staat
stelt de inkomsten (sneller) te innen, verdient hoe
dan ook de voorkeur omdat op het onderhoudsgeld
dat verschuldigd is voor de tijdvakken die voorafgaan
aan de toepassing van de ontvangstmachtigingsre-
geling, uitvoerend beslag moet worden gelegd door
een gerechtsdeurwaarder, op basis van achterstallige
onderhoudsgelden.

Bovendien zal de door dit wetsvoorstel in uitzicht ge-
stelde antimisbruikbepaling de situatie kunnen bijsturen
ingeval de houding van de onderhoudsgerechtigde naar
misbruik neigt.

la procédure à des fins manifestement dilatoires ou
abusives³.

4. Bénéfices apportés par la proposition de loi

Cette proposition de loi permettra une plus grande
rapidité pour l'obtention du paiement des contributions
alimentaires pour enfants lorsque le débiteur d'aliments
ne remplit pas son obligation naturelle ou légale à leur
égard.

Elle permettra également:

— d'économiser des frais de procédure et d'exécu-
tion des jugements;

— d'éviter l'encombrement des tribunaux de la famille
et des saisies;

— la diminution du nombre de demandes d'avances
sur pension alimentaire introduites auprès du SECAL.

Comme les contributions alimentaires afférentes aux
périodes précédant l'application de l'autorisation de
perception doivent faire l'objet d'une saisie-exécution
par voie d'huissier sur la base d'arriérés de contribu-
tions alimentaires, il est d'autant plus utile de favoriser
(et donc de permettre une application plus rapide de) la
perception de revenus par le débiteur d'aliments.

De plus, la disposition anti-abus prévue par la pré-
sente proposition de loi permettra de rectifier la situation
en cas d'éventuelles attitudes abusives de la part du
créancier d'aliments.

Christian BROTCORNE (cdH)
Benoît LUTGEN (cdH)
George DALLEMAGNE (cdH)
Benoît DISPA (cdH)
Francis DELPÉRÉE (cdH)
Isabelle PONCELET (cdH)

³ Hakim BOULARBAH, *Droit judiciaire privé*, eerste deel, Syllabus,
ULB, 2007-2008, blz. 19.

³ Hakim BOULARBAH, *Droit judiciaire privé* 1er tome, Syllabus,
ULB, 2007-2008, p. 19

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 203ter van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 19 april 2010 en laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 juli 2013, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) het eerste lid wordt paragraaf 1;

b) het tweede lid wordt vervangen door de hiernavolgende paragrafen 2 en 3;

“§ 2. In alle geval staat de familierechtbank de machtiging toe indien de onderhoudsplichtige zich gedurende twee, al dan niet opeenvolgende, termijnen in de loop van twaalf maanden die aan het indienen van het verzoekschrift voorafgaan, onttrokken heeft aan zijn verplichting tot betaling van de onderhoudsbijdragen. De familierechtbank oordeelt anders in geval van uitzonderlijke omstandigheden eigen aan de zaak.

§ 3. De familierechtbank verleent die machtiging ambtshalve en bepaalt de nadere uitvoeringsvoorwaarden ervan in haar vonnis van veroordeling tot het betalen van onderhoudsbijdragen als bedoeld in artikel 203bis, onverminderd enig ander uitvoeringsmiddel.

Artikel 780bis van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing jegens de onderhoudsgerechtigde ingeval van deze procedure misbruik wordt gemaakt.”;

c) het derde, vierde, vijfde en zesde lid worden paragraaf 4.

27 oktober 2017

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée par l'article 74 de la Constitution

Art 2

À l'article 203ter du Code civil, inséré par la loi du 19 mars 2010 et modifié en dernier lieu par la loi du 30 juillet 2013, sont apportées les modifications suivantes:

a) l'alinéa 1er devient le paragraphe premier;

b) l'alinéa 2 est remplacé par les paragraphes 2 et 3 suivants;

“§ 2. En tout état de cause, le tribunal de la famille accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments en tout ou en partie, pour deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la demande. Le tribunal de la famille en décide autrement en raison de circonstances exceptionnelles.

§ 3. Le tribunal de la famille accorde d'office cette autorisation et en fixe les modalités de son exécution dans son jugement de condamnation à des aliments visés par l'article 203bis, sans préjudice de toute autre voie d'exécution.

L'article 780bis est applicable à l'encontre du créancier d'aliments en cas d'usage abusif de cette procédure.”;

c) les alinéas 3, 4, 5 et 6 deviennent le paragraphe 4.

27 octobre 2017

Christian BROTCORNE (cdH)
Benoît LUTGEN (cdH)
George DALLEMAGNE (cdH)
Benoît DISPA (cdH)
Francis DELPÉRÉE (cdH)
Isabelle PONCELET (cdH)